

100 éve született Farkas Ferenc zeneszerző (1905-2000)

„Farkas Ferenc zeneszerzőnek kivételesen hosszú, sikeres és tartalmas életút adatott osztályrészül, sokoldalú pályája szinte a teljes 20. századot átíveli. Széles látókörű, európai műveltségű személyiség volt, a szó legnemesebb értelmében vett 'életművész', aki maradandó alkotásokkal gazdagította a magyar zene tárházát.” Így ír a komponista életrajzírója, Gombos László zenetörténész a Magyar zeneszerzők című sorozatban megjelent füzetben. S valóban, az 1905. december 15-én született Farkas Ferenc talán az utolsók egyike volt azon sokoldalú alkotók között, akikhez hasonlót egyre kevesebbet találunk. Nagykanizsa büszkesége, a Pannon-táj neveltje. Műveiből sugárzik az a nemes latin szellemiség, s az a műveltség, amely sajnos az új generációnak már nem adatott meg. (Halála előtt egy-két évvel, jóval túl 90. életévén a Mini-fesztivál fogadásán – igaz, már ülve – pezsgőzés közben franciául idézte kedvenc szimbolista költőit...) Zeneművei címének pusztán felsorolása 15 oldalt (!) tölt meg. Hosszú élete végén a halál is komponálás közben érte: éppen egy dél-amerikai felkérésnek eleget téve írt Lorca versére spanyol nyelvű kórusművet. Sajnos, a partitúrából oly kevés készült el, hogy sosem fogjuk megtudni, milyen lett volna. Szerencsére Farkas Ferenc több, mint száz kórusművet hagyott ránk, melyekből nemrég jelent meg egy válogatás a Hungaroton gondozásában.

A zeneszerző gyakorlatilag valamennyi műfajban alkotott: színpadi művek (köztük A bűvös szekrény, a Csínom Palkó című operák, a Bábtáncoltató című balett, a Zeng az erdő és a Vök iskolája című operettek), kantáták (legismertebb közülük a Janus Pannonius versekre írt mű, a Cantus Pannonicus, valamint a Szent János kútja című, Dsida Jenő költeményei nyomán komponált alkotás), misék, kórusművek, dalok, zenekari- és versenyművek, kamarazene, szólóhangszerre írt kompozíciók, rádió-, film- és színpadi kísérőzenék.

Zeneszerzői munkássága mellett írásokat is közölt a zenéről, melyeket szintén Gombos László szerkesztett és adott közre 2004-ben.

Életének egyik legjelentősebb tevékenységi területe volt a tanítás. Ahogy a Muzsika 1990 decem-

beri számában megjelent interjú címe is mondja: „Fölneveltem három generációt”. S ez így igaz! Farkas Ferenc legjelentősebb tanítványai ma már világhírű zene-

szerezők: Ligeti György, Kurtág György, Vass Lajos, Kőmíves János, Petrovics Emil, Szokolay Sándor, Kocsár Miklós, Durkó Zsolt, Balázs Árpád, Bozay Attila, Jeney Zoltán és Vidovszky László. Egy ilyen évfordulás emlékezés kereteit messze túllépné annak elemzése, mi volt a titka a pedagógus Farkas Ferencnek? Illusztrációként álljon itt az a példa, melyet tanítványai elbeszéléseiből ismerünk.

Az 50-60-as években a zene oly mértékben bonyolulttá – bátran kimondhatjuk: öncélúan túlkomplikálttá – vált, hogy a partitúra pusztán követe is komoly szellemi erőfeszítést igényelt. Nos, Farkas Ferenc valóban nem az iskolának, hanem az életnek nevelte tanítványait. Bevitte az órára ezeket a rendkívül elvont zeneműveket, növendékei elé tette, s aki a felhangzó zenét végig követni tudta, forintot kapott jutalmul... Ez a látszólag humoros anekdota azonban nagyon jellemző Farkasra, a művészre. Ő, aki alkotóként egész életében távol tartotta magát az avantgarde szélsőségektől, tudta, hogy az utána következő nemzedékek számára az már hagyomány lesz, ami az adott pillanatban esetleg az ő megítélése szerint követhetetlen újításnak tűnik.

A zeneszerző műveinek részletes elemzése nem lehet a tárgya egy évfordulás megemlékezésnek. Farkasnak és generációjának nem volt könnyű dolga. Egyrészt beleszülettek egy olyan korba, amelyik éppen el akart szakadni, még hozzá az európai művészet történetében addig példátlan módon az előző századok alapvető esztétikai törvényeitől. Gondoljunk az izmusokra: futurizmus, dadaizmus,

Farkas Ferenc 1965 körül,
otthonában

szürrealizmus, expresszionizmus, stb., amelyekkel Farkas egyébként találkozott is a 20-as évek Rómájában, Ottorino Respighi-nél folytatott tanulmányai során. Ugyanakkor Magyarországon két zseniális tehetségű zeneszerző, Bartók és Kodály, felfedezvén a népzene, nem csak megvalósította ezt az elszakadást a romantikától (Brahms és Wagner, Verdi és Puccini művészetétől), hanem a múlt alkotóival egyenrangú színvonalon volt képes időtálló, maradandó értékű műveket létrehozni. Nos, a nagyok árnyékában, egy szüntelenül változó, „átmeneti” korban, ha valaki mégis képes volt meg-

alkotni egy olyan életművet, amely a szerző halála után is érdeklődésünkre tarthat számot, akkor kimondhatjuk, hogy Farkas Ferenc nem hiába élt és alkotott.

Befejezésül meg kell említenem, hogy Farkas nem vált hűtlenné a felnevelő tájhoz, műveiben (Cantus Pannonicus, Göcseji madrigál, Zalai változatok) mindig hű fia maradt szűkebb pátriájának, akárcsak irodalmi ikercsillaga, a zalaegerszegi Keresztury Dezső.

K. L.

Horváth M. Zoltán: Tapétakép I.
– szita, akril, vászon 180x100 cm

A Gébárti Nemzetközi Művésztelep 2004-2005-ös tárlata
a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház Galériájában